

slyn til formeentlige Indgreb i deres Næring, at flere Rigsdagsmand, og deriblandt jeg, have troet, at det ikke var ganske rigtigt at lade samtlige disse Andragender hengaa, uden at de kom under Dmtale her i Salen. Jeg har derfor, foranlediget af disse Andragender, foreløbigt bestemt mig til at rette den anmeldte Interpellation til den høitærede Indenrigsminister. Jeg har saameget mere særligt fundet mig opfordret til at gjøre det, som alle disse Andragender fremkomme netop fra den Stand, som jeg i Storstedelen af mit Liv har tilhørt, og angaae Forhold, til hvilke jeg paa Grund deraf troer at have særligt Kjendskab. Disse Andragender gaae deels ud paa at beklage sig over, at vedkommende Kjøbmand i Kjøbstæderne handle, ja endog drive en temmelig betydelig Handel, med færdige Haandværksarbejder af forskjelligt Slags, hvilket man mener Rigsdagen burde indlade sig paa at forbyde, og deels angaae de Klager over for vidt drevne Haandværksdrift paa Landet. Den sidste af disse Klager er ført af Kjøbstæderne i en Række af Aar og, betragtet fra en vis Side, ikke uden Grund, ligesom i det Hele disse Andragender efter min Formening støtte sig til den ligefremme Nødvendighed af, at der snart skeer en Omordning af Lovgivningen for Haandværksdriften her i Landet. Denne Lovgivning har nemlig i den sidste Menneskealder udviklet sig saa besynderligt og saa skadeligt for Kjøbstæderne, at det virkelig er paa Tide at forlade den tidligere fulgte Vej og gaae over til en anden. Ved dette Aarhundredes Begyndelse var omtrent det samme Princip gjældende, der gjaldt efter danske Lov, nemlig, at Haandværksdriften skulde være henviist til Kjøbstæderne, og at der kun aldeles undtagelsesviis maatte findes saadanne Haandværkere paa Landet, som kunde forfærdige det groveste og allernødvendigste Arbejde. Saaledes stod det ogsaa hen indtil 1816, da det, tilsyneladende i Kjøbstædernes Interesse, blev bestemt, at disse simple Haandværkere, dog ikke uden at have Overdyrighedens Bevilling, dertil, maatte nedsette sig paa Landet; jeg siger, at det tilsyneladende var i Kjøbstædernes Interesse, thi det har paa Grund af Tidsaanden og den Retning, den offentlige Mening

Tid efter anden havde taget med Hensyn til en større Næringsfrihed, udviklet sig saaledes, at jeg troer at kunne sige, at der nu i de fleste Aamter ikke lægges nogen Vanskelighed i veien for Hvemsomhelst, der søger en saadan Bevilling, saa at det Hele er sunket ned til omtrent at være en blot Formsag. Ved samme Placat af 1816 udvidedes disse Haandværkeres Ret derhen, at de maatte falsholde deres Arbejder paa de offentlige Markeder, og derved skete det første Brud paa det Bud, at Haandværkerne paa Landet ikke maatte arbejde for Kjøbstædernes Beboere, thi det stod dem nu frit for, paa de offentlige Markeder — og disse Markeder afholdes jo i Almindelighed i Kjøbstæderne — at sælge deres Arbejder ogsaa til Kjøbstædernes Beboere. I 1822 gik man videre med Hensyn til Udvidelsen af Haandværksdriften paa Landet, idet man nemlig tillod Amtmændene at give Landhaandværkerne Tilladelse til at holde en Svend og en Dreng, medens de tidligere maatte ansøge Cancelliet derom, og ialmindelighed kun ganske undtagelsesviis fik en saadan Tilladelse. Endvidere udkom i 1827 en Forordning, som gav Amtmændene Ret til ogsaa at give Bevilling til saadanne Haandværkere, som ikke tidligere uden igjennem Cancelliet havde kunnet erholde Bevilling til, at etablere sig; saadanne forskellige Haandværkere, om hvilke det tidligere var forudsat, at man i Regelen maatte henvende sig til Kjøbstæderne for at erholde deres Arbejde, nemlig Sadelmagere, Glarmestere, Malere, Uhrmagere, Rokkedreiere og saadanne, kunde det nu ogsaa af Amtmændene tillades at holde en Svend og en Dreng. Men ikke alene i denne Retning udvidede man Næringsfriheden paa Landet, men ogsaa de Indskrænkninger, som bestode med Hensyn til de Arbejder, som maatte forfærdiges af Haandværkerne paa Landet, havde man for endel efterhaanden. Saaledes, uagtet det var og endnu er forbudt Amtmændene at meddele Bevillinger for Smedere paa Landet, tillades det derimod Lømmere paa Landet at forfærdige en heel Mængde Smedearbejde, som det endog er forbudt Lømmere i Kjøbstæderne at forfærdige, hvorved Landboerne sættes istand til at undlade at drage til Kjøbstæderne for at erholde disse forskellige